

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 1952-1953.

VERGADERING VAN 28 MEI 1953.

Verslag van de Commissie van Koloniën belast met het onderzoek van het wetsontwerp houdende de begroting van het Ministerie van Koloniën voor het dienstjaar 1953.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1952-1953.

SÉANCE DU 28 MEI 1953.

Rapport de la Commission des Colonies chargée d'examiner le projet de loi contenant le budget du Ministère des Colonies pour l'exercice 1953.

Aanwezig : de hh. Edg. DE BRUYNE, voorzitter; BEUCARNE, BUISSET, CRAEYBECKX, Graaf DE LA BARRE D'ERQUELINNES, de hh. ESTIENNE, LEYSEN, PHOLIEN, SPREUTEL, VAN BELLE, VAN GERVEN, VAN REMOORTELE en ANCOT verslaggever.

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Op de begroting van het Ministerie van Koloniën voor het dienstjaar 1953 zijn kredieten voor een totale som van 79.969.000 frank uitgetrokken, d.i. 10.258.000 meer dan vorig dienstjaar, hetgeen een vermeerdering met bijna 15 t.h. uitmaakt. Deze vermeerdering houdt verband met de verhoging van de weddeschalen van het Rijkspersoneel welke de jongste tijd werden uitgevaardigd en toegepast. Zij is verder beïnvloed door de verplichte regularisatie van het tijdelijk personeel, dat te voren ten laste was van de koloniale begroting.

Afgezien van deze vaststelling, waarop wij aan het einde van dit verslag zullen terugkomen, blijkt uit de begroting van het moederlands bestuur van koloniën een ontegensprekelijke poging tot inkrimping.

Toch leek het nuttig inlichtingen in te winnen over enkele artikelen die de aandacht van uw Commissie hebben getrokken.

1. Artikel 3 geeft een vermindering van 61.000 fr. aan, welke voortspuit uit de afschaffing van het definitief kader van de koloniale tuin, terwijl op

R. A 4640.

Zie :

Gedr. Stukken van de Kamer der Volksvertegenwoordigers :

4.XII (Zitting 1952-1953) : Wetsontwerp;

44 (Zitting 1952-1953) : Amendement;

289 (Zitting 1952-1953) : Verslag.

Handelingen van de Kamer der Volksvertegenwoordigers :

23 en 30 April 1953.

Gedr. Stuk van de Senaat :

5.XII (Zitting 1952-1953) : Ontwerp overgemaakt door de Kamer der Volksvertegenwoordigers.

MESDAMES, MESSIEURS,

Le budget du Ministère des Colonies pour l'exercice 1953 prévoit des crédits pour une somme totale de 79.969.000 francs, soit 10.258.000 francs de plus que celui de l'exercice précédent, ce qui représente une augmentation de près de 15 %. Cette augmentation est fonction des majorations des barèmes de traitements des fonctionnaires et agents de l'Etat promulgués et appliqués dans les derniers temps. Elle est au surplus influencée par la régularisation obligée des agents temporaires précédemment à charge du budget colonial.

Abstraction faite de cette constatation, sur laquelle on reviendra à la fin de ce rapport, le budget de l'Administration métropolitaine des Colonies révèle un effort de compression incontestable.

Il a paru néanmoins utile de recueillir des explications sur quelques articles qui ont frappé l'attention de votre Commission.

1. L'article 3 marque une diminution de 61.000 francs résultant de la suppression du cadre définitif du jardin colonial, tandis qu'à l'article 5

R. A 4640.

Voir :

Documents de la Chambre des Représentants :

4.XII (Session de 1952-1953) : Projet de loi;

44 (Session de 1952-1953) : Amendement;

289 (Session de 1952-1953) : Rapport.

Annales de la Chambre des Représentants :

23 et 30 avril 1953.

Document du Sénat :

5.XII (Session de 1952-1953) : Projet transmis par la Chambre des Représentants.

artikel 5 een nieuw krediet groot 74.000 frank is uitgetrokken voor het instellen van een betrekking van tijdelijk tuinier bij de koloniale tuin. De voorgenomen verrichting brengt dus een uitgaafvermeerdering mee van 14.000 frank. De verantwoording van deze, louter tijdelijke vermeerdering, is als volgt : de koloniale tuin, die aangelegd was te Laeken in een domein van de Kroon, werd afgeschaft en het bestuur er van overgedragen aan het Departement van Landbouw. Gedurende een overgangperiode, die ongetwijfeld één jaar zal duren, is een speciaal daartoe aangeworven tuinier belast met de werken van onderhoud en bezorging van materieel welke de voorgenomen overdracht meebrengt.

2. In artikel 6 schijnt de bezoldiging van niet tot de Administratie behorende deskundigen (kolom d van de tabel) betrekkelijk aanzienlijk :

70.000 frank voor het Koninklijk Museum van Belgisch-Congo (Tervuren) en

198.000 frank voor de Koloniale School (te Brussel).

De eerste van die twee bezoldigingen betreft wetenschappelijke werken welke van belang zijn voor onze Kolonie.

De tweede vertegenwoordigt het honorarium voor het onderwijs van de tweede landstaal aan de leerlingen van de Koloniale School. Deze school mag niet verward worden met een inrichting voor hoger onderwijs. Zij bestaat in werkelijkheid uit een geheel van leergangen die gericht zijn op de beroepsopleiding van de toekomstige koloniale agenten. Hoewel deze cursussen intensief zijn en openstaan voor studenten uit zeer verschillende kringen, is de duur er van toch betrekkelijk kort. Zij lopen gewoonlijk over drie maanden. De Minister van Koloniën heeft kennis gegeven van zijn bedoeling om de onderwijsuitgaven in verband met deze inrichting voortaan op de koloniale begroting over te dragen. Het geldt hier namelijk niet hetgeen men gewoonlijk soevereiniteitsuitgaven noemt en de uitgaven voor dit onderwijs komen rechtstreeks ten goede aan de Kolonie.

3. Er dient gewezen, in artikel 7, op een kredietvermindering groot 250.000 frank in vergelijking met het vorig dienstjaar, wegens toelagen voor de uitoefening van hogere functies, ter toepassing van het besluit van de Regent van 12 April 1950.

4. In artikel 8 komt een krediet groot 75.000 fr. voor, dat verantwoord is als volgt : « Uitgaven voor eerste uitrusting en vernieuwing van refters, geneeskundige kabinetten, enz. ». Een nieuwe refter werd een jaar geleden ingericht in de gebouwen van het Departement, Koninklijke Plaats. Het werd nodig geoordeeld de ruimte te verdubbelen. Anderdeels werd een tweede refter ingericht voor het personeel van de Louizalaan. In die refters heeft het personeel de gelegenheid goedkope maaltijden te gebruiken. Men weet dat de oprichting van mess, spijshuizen en refters in de Rijksbesturen steeds maar protesten van de middenstand uitlokt. Dit vraagstuk geldt

est inscrit un crédit nouveau de 74.000 francs résultant de la création d'un emploi de jardinier temporaire au jardin colonial. L'opération envisagée se traduit donc par une augmentation de dépense de 14.000 francs. Voici comment cette augmentation, purement temporaire, se justifie : le jardin colonial qui avait été créé à Laeken dans un domaine de la Couronne a été supprimé et son administration transférée au Département de l'Agriculture. Pendant une période transitoire, qui sera sans doute d'une année, un jardinier spécialement recruté à cet effet, est chargé d'effectuer les travaux d'entretien et de remise de matériel que le transfert envisagé comporte.

2. A l'article 6, la rémunération d'experts étrangers à l'Administration (colonne d du tableau) paraît relativement copieuse :

70.000 francs pour le Musée Royal du Congo Belge (Tervueren) et

198.000 francs pour l'Ecole Coloniale (à Bruxelles).

La première de ces rémunérations a trait à des travaux scientifiques intéressant notre Colonie.

La seconde représente des honoraires du chef de l'enseignement de la seconde langue nationale aux élèves de l'Ecole coloniale. Cette école ne doit pas être confondue avec une institution d'enseignement supérieur. Elle comporte en réalité un ensemble de cours orientés vers la formation professionnelle de futurs agents coloniaux. Pour être intensifs et s'adresser à des étudiants venus de milieux fort divers, ces cours ne comportent qu'une durée relativement brève. Ils se prolongent habituellement pendant trois mois. Le Ministre des Colonies a exprimé l'intention de transférer à l'avenir au budget colonial les dépenses d'enseignement afférentes à cette institution. Il ne s'agit point là, en effet, de ce qu'il est convenu d'appeler des dépenses de souveraineté et la dépense nécessaire par cet enseignement profite directement à la Colonie.

3. Il convient de souligner à l'article 7 une réduction de crédit de 250.000 francs en comparaison avec l'exercice antérieur, du chef d'allocations pour exercice de fonctions supérieures, en application de l'arrêté du Régent du 12 avril 1950.

4. A l'article 8 figure un crédit de 75.000 francs justifié comme suit : « dépenses de premier équipement et de renouvellement des réfectoires, cabinets médicaux, etc... ». Un nouveau réfectoire a été créé il y a un an au siège du département, Place Royale ; il a été jugé nécessaire de le doubler. D'autre part, un second réfectoire a été installé pour le personnel de l'avenue Louise. Dans ces réfectoires, les agents ont l'occasion de se faire servir des repas à bon marché. On sait que la création de mess, restaurants et réfectoires dans les administrations de l'Etat ne cesse de provoquer les protestations des classes moyennes. Il y a là un problème qui n'est

niet alleen voor het Departement van Koloniën, doch voor het Algemeen Bestuur van het land en misschien zal het eerstdaags opgelost dienen te worden. Sommige leden van uw Commissie maken enig voorbehoud in dit verband, terwijl anderen van mening zijn dat dit initiatief goedkeuring verdient.

In strijd met de verantwoording van artikel 8 is geen nieuw geneeskundig kabinet tot stand gebracht. Op grond van een overeenkomst met het Departement van Financiën, moeten de personeelsleden die een preventief onderzoek wensen te ondergaan, zich daartoe aanbieden bij de geneeskundige dienst van het Ministerie van Financiën.

5. Uit artikel 9 blijkt een betrekkelijk aanzienlijke verhoging groot 330.000 frank in een totaal krediet van 1.022.000 frank voor electriciteit, gas en verwarming van de diensten van het Hoofdbestuur. Deze verhoging is verantwoord als volgt : « Verhoging van de uitgaven voor de electriciteit en de verwarming ingevolge het in gebruik nemen van nieuwe gebouwen, verhoging van de telefoon-tarieven en van de briefwisseling uit hoofde van de uitbreiding der koloniale zaken. »

De nieuwe gebouwen, waarvan sprake, zijn de bureau's aan de Koloniënstraat, waarin de Algemene Directie der Inlandse Zaken en de Dienst der Pensioenen zijn ondergebracht, alsmede twee gebouwen respectievelijk gelegen 10, Kernstraat, en 86, Wetstraat, en waar zich de zetel bevindt, in het eerste, van de Informatie- en Vertaaldiensten, in het tweede, van het Secretariaat van het Tienjarenplan en van een gedeelte van de Diensten der Economische Studies, het Onderwijs en de Missies.

Deze verantwoording neemt niet weg, dat de verhouding van 330.000 frank in een totaal krediet van 1.022.000 frank aanzienlijk lijkt. Het gebruik van nieuwe gebouwen houdt verband met het vraagstuk van de concentratie van alle diensten van het departement in één enkel gebouw. Men weet dat dit probleem ernstig onder ogen werd genomen en dat het in principe opgelost is.

6. Bij artikel 11 dient de aandacht gevestigd op een vermindering van 500.000 frank op de door het departement uitgegeven publicaties. Daar het aangevraagde krediet 225.000 frank bedraagt, is die vermindering in verhouding zeer belangrijk.

7. Een vermeerdering van 150.000 frank is bij artikel 12 uitgetrokken voor het mobiliair van de centrale administratie. Het betreft de vervanging van het ouderwetse mobiliair, een overblijfsel van de Duitse bezetting, door metalen meubels die beter aan de behoeften van de diensten zijn aangepast.

8. De rubriek « ter beschikking gesteld personeel » (art. 4), waarop een totaal krediet van 700.000 fr. was uitgetrokken, heeft de nieuwsgierigheid van uw Commissie opgewekt. Bij de Moederlandse Administratie zijn twee categorieën ter beschikking gestelde ambtenaren. De eerste omvat de personeelsleden in de kolonie gedetacheerd, waarvan de wedde ten laste is van de Koloniale Administratie en die bijgevolg niet op de moederlandse begroting

pas propre au département des colonies, mais à l'administration générale du pays et que peut-être il y aura lieu de trancher un jour? Certains membres de votre Commission font à ce sujet quelques réserves, tandis que d'autres estiment qu'il y a lieu d'approuver cette initiative.

Contrairement au libellé justifiant l'article 8, il n'a pas été créé de cabinet médical nouveau. En vertu d'un arrangement avec le Département des finances, les agents désireux de se soumettre à un examen préventif, doivent se présenter à cet effet au service médical institué au Ministère des Finances.

5. L'article 9 révèle une augmentation relativement importante de 330.000 francs inclus dans un crédit total de 1.022.000 francs pour l'électricité, le gaz et le chauffage des services de l'administration centrale. Cette augmentation est justifiée comme suit : « accroissement des dépenses d'électricité et de chauffage en suite à l'occupation de nouveaux bâtiments, augmentation des redevances téléphoniques et du nombre des correspondances en raison du développement des affaires coloniales ».

Les nouveaux bâtiments dont il est question sont les bureaux situés rue des Colonies et abritant la Direction générale des Affaires indigènes et le Service des Pensions, ainsi que deux bâtiments situés respectivement 10, rue du Pépin, et 86, rue de la Loi, et qui sont le siège, le premier des services d'information et de traduction, le second du secrétariat du Plan décennal et d'une partie des Services des Etudes économiques, de l'Enseignement et des Missions.

Cette justification n'empêche que la proportion de 330.000 francs dans un crédit total de 1.022.000 francs paraît considérable. L'utilisation de bâtiments nouveaux se rattache au problème de la concentration de tous les services du Département dans un bâtiment unique. Et l'on sait que ce problème a été sérieusement envisagé et qu'il a été en principe résolu.

6. Il convient de souligner à l'article 11 une diminution de 500.000 francs sur les publications effectuées par le Département. Le crédit sollicité étant de 225.000 francs, cette diminution est proportionnellement très importante.

7. Une majoration de 150.000 francs est inscrite à l'article 12 pour le mobilier de l'Administration centrale. Il s'agit du remplacement d'un mobilier vétuste légué par l'occupation allemande par un mobilier métallique mieux adapté aux nécessités des services.

8. La rubrique des « agents en disponibilité » (article 4), qui comportait un crédit total de 700.000 francs, a fait l'objet de la curiosité de votre Commission. Il existe à l'Administration métropolitaine deux catégories d'agents en disponibilité. La première comprend les agents détachés à la Colonie dont le traitement est à charge de l'Administration coloniale et qui n'émargent pas au budget métropolitain. Ils sont actuellement au nombre

uitbetaald worden. Zij zijn thans ten getale van 8. Tot de tweede categorie behoren de leden van het personeel die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt, maar nog niet op pensioen zijn gesteld, degenen die ter beschikking zijn gesteld bij ambtsopheffing en om gezondheidsredenen. Ook deze leden zijn ten getale van 8.

9. Opmerkelijk is dat het personeel dat in dienst is bij de Moederlandse Administratie gevoelig beneden het vastgestelde kader blijft. Het bedraagt in totaal 370 eenheden in plaats van 479. De verklaring voor deze toestand ligt in de strekking die sedert 1947 bestaat om de Moederlandse met de koloniale begroting samen te smelten. Het verschil is minder gevoelig sedert een beweging tot terugkeer van het personeel naar de Moederlandse begroting zich aftekent. In bepaalde categorieën nochtans gaan de huidige effectieven die welke het kader voorziet te boven. Dit is het geval voor de stenotypisten (34 in plaats van 33), de klerken (66 in plaats van 62), de klasseerders (19 in plaats van 4), de boden-deurwachters (25 in plaats van 21), het meesters-, vak- en dienstpersoneel (19 in plaats van 18). Die toestand is tijdelijk en spruit voort uit de opnemings van een bepaald aantal tijdelijke bedienden.

Ziedaar enkele opmerkingen waartoe het onderzoek van de Moederlandse begroting aanleiding geeft. Uw Commissie heeft van deze gelegenheid geen gebruik gemaakt om een oordeel uit te spreken over de vraagstukken van de koloniale politiek waarin ze belang stelt, daar deze bij de bespreking van de begroting der Kolonie zullen behandeld worden. Indien ten aanzien van de begroting van het Moederland een besluit van algemene aard behoort geformuleerd te worden, dan meent uw Commissie te moeten onderstrepen dat, hier zoals elders er moet naar gestreefd worden matig gebruik te maken van de openbare inkomsten en krachtig de uitgaven te besnoeien, waarbij nochtans niet mag worden uit het oog verloren dat de begroting der Kolonie, zowel van de Moederlandse als van de Koloniale Administratie, een aparte plaats in het geheel van onze nationale Administratie inneemt. In Congo komt een wereld tot wording die van jaar tot jaar, krachtens de wet van zijn eigen uitbreiding, nieuwe raderwerken vereist. Het behoort tot de verdiensten van degenen die verantwoordelijk zijn voor het administratief apparaat en de werking daarvan, dat zij zulks begrepen hebben zonder daarom, bij de uitvoering van dit ruime programma, de aanbevelingen, steunende op een wijze maat en zin der verhoudingen, te verwerpen.

De begroting is met 6 stemmen tegen 1 stem goedgekeurd.

Dit verslag werd eenparig goedgekeurd.

De Verslaggever,
R. ANCOT.

De Voorzitter,
EDG. DE BRUYNE.

de 8. La seconde comprend les agents atteints par la limite d'âge et non encore pensionnés, ceux qui sont rendus disponibles par suppression d'emploi et ceux qui sont placés en disponibilité pour motif de santé. Les agents de cette catégorie sont également au nombre de 8.

9. Il est remarquable que le personnel actuellement en activité à l'Administration métropolitaine est sensiblement inférieur au cadre. Son effectif total s'élève à 370 unités au lieu de 479. Cette situation s'explique par la tendance qui s'est manifestée en 1947 à fusionner le budget métropolitain avec le budget colonial. La différence est devenue moins sensible depuis qu'un mouvement de retour du personnel s'est dessinée vers le budget métropolitain. Dans certaines catégories cependant, les effectifs actuels dépassent ceux prévus par le cadre. C'est le cas pour les sténo-dactylographes (34 au lieu de 33), les commis (66 au lieu de 62), les classeurs (19 au lieu de 4), les huissiers-messagers (25 au lieu de 21), le personnel de maîtrise, gens de métier et de service (19 au lieu de 18). Cette situation est éphémère et provient de la résorption d'un certain nombre d'agents temporaires.

Telles sont quelques-unes des observations que suggère l'examen du budget métropolitain. Votre Commission s'est abstenue de mettre cette occasion à profit pour apprécier les problèmes de politique coloniale qui la préoccupent, ceux-ci devant trouver leur place dans la discussion du budget de la Colonie. S'il convient d'exprimer à l'endroit du budget de la Métropole une conclusion d'ordre général, votre Commission estime devoir souligner que, sans doute dans ce domaine comme dans tout autre, il faut tendre à un usage modéré des ressources publiques et à une réduction énergique des dépenses, mais qu'on ne peut en revanche perdre de vue que le budget des Colonies, qu'il s'agisse de l'Administration métropolitaine ou de l'Administration coloniale, occupe dans l'ensemble de notre Administration nationale, une place à part. Le Congo est un monde en formation qui, d'année en année, exige en vertu de la loi de son développement, la mise en place de rouages nouveaux. C'est le grand mérite de ceux qui portent la responsabilité de son appareil administratif et du fonctionnement de celui-ci de l'avoir compris sans demeurer insensibles aux conseils d'une sage mesure et du sens des proportions dans l'exécution de ce vaste programme.

Le budget a été approuvé par 6 voix contre une.

Le présent rapport a été adopté à l'unanimité.

Le Rapporteur,
R. ANCOT.

Le Président,
EDG. DE BRUYNE.